

Asia: VN/28370/2020

Kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön tarkistaminen. Työryhmän mietintö.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja työryhmän mietinnöstä kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön tarkistamisesta. Peluuri kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä ja pitää tärkeänä, että ongelmallisesti rahapelejä pelaavat on mietinnössä tunnistettu kulutusluottoja koskevan lainsäädännön osalta erityisesti huomioitavaksi ryhmäksi.

Peluuri on vuonna 2004 perustettu valtakunnallinen rahapeliongelmissa auttava palvelukokonaisuus. Peluurin taustaorganisaatiot ovat A-klinikkasäätiö ja Sininauhaliitto ja se toimii osana Peliklinikkaa. Peliklinikan kokonaisuuden (ml. Peluuri) palveluissa kohdataan vuosittain tuhansia ongelmallisesti pelaavia ja heidän läheisiään. Palveluihin kertyy kattavasti ajantasaista tietoa pelihaittakentästä ja sen muutoksista. Peluuri lausuu mietinnöstä rahapelihaittojen näkökulmasta

Velkaongelmat ja kulutusluotot Peluurin asiakkailla

Peluurin Peli poikki -ohjelmaan hakeneista 80 prosentilla on pelaamiseen liittyviä velkoja. Näistä 67 prosentilla velkaa on yli 10 000 euroa ja 6 prosentilla yli 100 000 euroa. Yleisin velkasumma on 20 000–50 000 euroa. Kulutusluotot ovat merkittävässä roolissa ongelmallisesti pelaavien velkaantumisessa. Helposti saatavat ja rahapelaajille tyrkytettävät kulutusluotot mahdollistavat pelaamisen, herättävät peliajatuksia ja syventävät ongelmaa. Velkarahaa käytetään sekä suoraan pelaamiseen että kattamaan niitä kuluja, joista ei rahapelaamisen takia muuten pystytä suoriutumaan. Suuret rahapelaamisesta johtuvat velat kuormittavat yksilön ja hänen läheistensä taloutta ja hyvinvointia vielä pitkään rahapelaamisen jo loputtua. Suuret ja vaikeasti hallittavat velat lisäävät riskiä toipumisvaiheen retkahduksille. Velkaantumisen mahdollisuuksien vähentäminen olisi merkittävä rahapelihaittoja vähentävä toimenpide, joka sekä ehkäisisi ongelmien syventymistä että tukisi peliongelmaista toipumista.

Kuluttajaluottoihin liittyviä riskejä ja haittoja ongelmallisesti pelaavilla lisää etenkin aggressiivinen ja mielikuvia hyödyntävä mainonta, suoramarkkinointi, mainonta rahapelitarjonnan yhteydessä, mahdollisuus lainojen kasautumiseen eri toimijoilta, korkeakorkoiset lainatuotteet, helppo

saatavuus sekä riittävän harkinta-ajan puute lainaa otettaessa. Lisäksi läheisten nimissä otetut kulutusluotot ovat melko yleisiä rahapeliongelmista kärsivillä. Tämä ymmärrettävästä kuormittaa ja saattaa vakavasti vaarantaa myös läheisten talouden. Keskeistä riskien vähentämiseksi on, että luotonmyöntäjällä tulisi olla vahva velvollisuus varmistaa luotonhakijan henkilöllisyys ja riittävä maksukyky ja että luottojen markkinointia ei kohdennettaisi rahapelaamiseen, arjen kulujen rahoittamiseen tai jo olemassa olevien velkojen maksamiseen. Vastuu ei saa jäädä ainoastaan luotonottajille, vaan myös luoton myöntäjiä tulee vahvemmin velvoittaa kantamaan vastuunsa ylivelkaantumisen ehkäisemisestä ja kuluttajien suojelusta.

Peluurin näkemyksiä mietinnöstä

Peluuri pitää kannatettavana kuluttajasuojalain hyvää luotonantotapaa koskevan muutosehdotuksen 7. luvun, 13§:n 2 momentin 1 kohdan alakohdan f edellytystä siitä, että luottoa markkinoitessa luoton käyttöä ei yhdistetä rahapelipalveluihin tai suunnata kuluttajiin, joiden voidaan olettaa käyttävän luottoa rahapelipalveluihin. Keskeistä on, kuinka lainkirjaus käytännössä toteutetaan ja miten sen toteutumista valvotaan.

Ongelmallisesti rahapelejä pelaavat ovat erityisen haavoittuvassa asemassa suhteessa kulutusluottojen runsaaseen ja aggressiiviseen markkinointiin. Mietintö sisälsi liitteenä kolme vaihtoehtoista mallia A, B ja C. Näiden osalta keskeistä olisi vähentää merkittävästi korkeakorkoisten luottojen mainosten kokonaismäärää ja kohdennettua markkinointia sekä puuttua mielikuvamarkkinointiin, kaikki pelihaittojen vähentämisen näkökulmasta tärkeitä tavoitteita. Peluurin asiakaskunnan näkökulmasta vaihtoehdon B mukainen luoton mainontaa koskeva kieltö olisi kannatettava.

Peluuri jakaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen vaikuttajamarkkinoinnin ongelmallisuudesta. Ongelmallisuutta lisää, että samat vaikuttajat saattavat markkinoida sisällöissään sekä rahapelaamista että kuluttajaluottoja, eikä kummassakaan tapauksessa välttämättä käy riittävän selkeästi ilmi, että kyseessä on markkinointi tai kaupallinen yhteistyö. Lisäksi Peluuri toivoo Kilpailu- ja kuluttajaviraston eriävässä mielipiteessä esitetyn mukaisesti tiukennuksia suoramarkkinointiin ja siihen rinnastuvaan kohdennettuun markkinointiin. Peluurin asiakkaat kertovat toistuvasti aggressiivisen ja saalistavan kuluttajaluottojen suoramarkkinoinnin aiheuttamista ongelmista. Pahimmillaan luottoa on myönnetty ja suoramarkkinoitu (puheluin, tekstiviestein, sähköpostilla) henkilöille, joilla on voimassa oleva luottokieltö.

Peluuri pitää ehdotusta korkokaton laskusta parannuksena nykytilanteeseen, mutta yhtyy Kuluttajaliiton eriävässä mielipiteessä esitettyyn näkemykseen kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n mukaisen korkokaton laskemisesta 15 prosentin sijaan 10 prosenttiin.

Ongelmallisesti pelaavat ottavat kulutusluottoja usein tilanteessa, jossa peliriippuvuus vaikeuttaa vaihtoehtojen punnintaa ja päätöksentekoa pelaamisen jatkamisen ollessa keskeinen toimintaa ohjaava tavoite. Näissä tilanteissa rahaa hankitaan niiden hinnasta tai riskeistä välittämättä. Tällöin nopeasti ilman kunnollista harkinta-aikaa tarjolla olevat korkeakorkoiset ja vakuudettomat kulutusluotot ovat erityisen haitallisia. Peluuri pitää esitettyjä kuluttajaluoton mainonnassa annettavia varoituksia (7 luku, 8 a §) hyvänä, mutta etenkin rahapelaajien kohderyhmälle edellä mainituista syistä riittämättömänä toimenpiteenä. Mietinnössä esitettyjen uudistusten lisäksi selkeä ajallinen viive (esim. 2 vuorokautta) luotonsaannissa (rahojen siirtyminen kuluttajalle) olisi

toimenpide, joka saattaisi osaltaan pysäyttää tilanteen, tarjota harkinta-aikaa, mahdollistaa luotonoton perumisen ja vähentää luotonottoa haavoittuvassa tilanteessa.

Silvennoinen Inka
Peluuri